

[Økonomi- og budgetministeren.]

som for de flestes vedkommende er lovbestemte. Det er her, den stærkeste udgifts- og personalestigning findes. Næsten 3/4 af det samlede personale, der er beskæftiget ved offentlige gratisydelse, er ansat i kommuner og selvejende institutioner. Disse tegner sig tilmed for 85 pct. af væksten i det offentlige personaleforbrug.

Det forhold, at en så betydelig del af statens budget består af lovbundne udgifter, hvor aktiviteten i realiteten bestemmes af andre end staten, sætter barrierer for de muligheder, der findes på kort sigt.

Det er også en binding af vore muligheder, at der ofte i overenskomster og aftaler med organisationer er fastsat regler for, hvor meget personale der skal anvendes. Der findes talrige bemandingsregler, aftaler om klassekvotienter, elevtal osv., som ikke lader sig ændre uden videre.

Det er regeringens opfattelse, at tilpasningen af det offentlige aktivitet til det samfundsøkonomisk mulige ikke fortrinsvis bør ske over udgifterne til de rene statsopgaver. Udviklingen i hele den offentlige sektor må inddrages, og indsatsen må i højere grad flyttes over på den mere langsigtede budgetpolitik.

Ændringerne i byrde- og opgavefordelingen er et klart eksempel på en mere langsigtet budgetpolitik. Regeringen er indstillet på at fortsætte arbejdet med en gradvis afvikling eller harmonisering af de forskellige refusionsordninger og at gå over til generelle tilskud. Der er ingen tvivl om, at det er med til at puste de offentlige udgifter i vejret, når den, der disponerer, så at sige kan vælte en del af udgifterne over på staten. Men det er lige så galt, at der på denne måde kan fremkomme en helt anden prioritering af de offentlige opgaver, end man havde tænkt sig. Det kan ske i forholdet mellem de statslige og de kommunale opgavers løsning, men også på den måde, at man vælger at klare opgaverne efter, hvor refusionen er størst.

Som det er fremgået af mine bemærkninger, spiller kommunernes dispositioner en meget betydelig rolle for de statslige udgifters forløb. De ændringer, vi gerne vil gennemføre ved at lægge flere opgaver ud til kommunerne for at få løst opgaverne så tæt ved borgerne som muligt, vil naturligvis forstærke kommunernes indflydelse. Når vi så

tilmed arbejder på at udvide kommunernes dispositionsfrihed gennem overgangen fra refusioner til generelle tilskud, er det klart, at det kommunale virkefelt bliver stadig mere afgørende for, hvordan de samlede offentlige udgifter udvikler sig.

I de senere år er der gennem lånerammer, skatteletter og investeringsrammer lagt bindinger på omfanget af kommunernes aktivitet. Men man har ladet de enkelte kommuner disponere frit inden for de fastsatte rammer.

Regeringen og ledelsen af de kommunale organisationer udsendte i sommer en fælles henvendelse til alle kommunalbestyrelser og amtsråd om at vise tilbageholdenhed med investeringspolitikken i indeværende år.

Samtidig indgik regeringen og organisationerne en aftale om at begrænse den samlede kommunale investeringsaktivitet i 1973-74 til det omfang, kommunerne havde planlagt for 1972-73. Endvidere aftales en fortsat nedgang i kommunernes lånemuligheder.

Det er regeringens opfattelse, at disse reguleringer må erstattes af et mere permanent budgetsamarbejde baseret på aftaler mellem staten og kommunerne.

De kommunale organisationer er enige i denne opfattelse, og i et fælles udvalg er man nu gået i gang med at overveje, hvorledes et sådant samarbejde nærmere kan praktiseres.

Det er klart, at kommunernes reelle muligheder for at holde igen formindskes i det omfang, staten fastsætter standarder og normer for, hvad kommunerne skal foretage sig. Det er et problem, som hører med i den langsigtede budgetpolitik, og som blev taget op af den forrige regering, men som er blevet videreført. Jeg kan nævne, at vi netop står foran en forhandling med de kommunale organisationer og fra regeringens side vil fremlægge forskellige forslag til, hvordan man kan lempe kravene. Jeg tror, der i befolkningen er en udbredt opfattelse af, at der gør sig en vis overdådighed gældende, når der disponeres hos staten og kommunerne. Det gælder såvel med hensyn til bygninger som inventar og personale.

De vedvarende anstrengelser på at holde igen på udgiftsstigningen har ikke formindsket vor indsats for at nå frem til bedre styringsmuligheder af de offentlige udgifters